

Małgorzata PAGACZ USJK*

EUCHARYSTIA JAKO OFIARA W ŻYCIU OSÓB KONSEKROWANYCH

Eucharystia jest pamiątką Paschy Chrystusa, w której Odkupienie przeżywane jest w sposób aktualny. W niej Ofiara Jezusa staje się Ofiarą Kościoła i wydaje owoce pojednania oraz zbawienia. Msza święta stanowi nie tylko wspomnienie Ofiary złożonej raz na zawsze na krzyżu, lecz tę Ofiarę również uobecnia. W każdej Eucharystii Kościół włącza się w Ofiarę swojego Pana, a wierzący są wezwani, by przyłączyli się do niej przez osobistą ofiarę.

Każdy ochrzczony uczestniczący w Eucharystii, łączącej go ze Zbawicielem oddającym swoje życie, nie może nie składać siebie wraz z Chrystusem w ofierze Ojcu Niebieskiemu. Postawa ta odnosi się tym bardziej do osób, które poprzez konsekrację poświęciły się Bogu całkowicie na własność. Życie zakonne, będące drogą naśladowania Jezusa, jest dążeniem do doskonałej miłości i udziałem w krzyżu Chrystusa w świetle Jego zmartwychwstania.

1. Życie konsekrowane złożeniem Bogu wszystkiego w ofierze

Osoba konsekrowana, odpowiadając na wezwanie do wyłącznej miłości Chrystusa i służby Jemu w Kościele, zawiera Bogu i poświęca się całkowicie Jemu oraz Jego zamysłowi zbawienia. Powołanie do życia konsekrowanego jest wyłączną inicjatywą Boga, który oczekuje od tych, których wybrał, odpowiedzi w postaci pełnego oddania się Jemu. „Doświadczenie tej bezinteresownej miłości Boga jest tak głębokie i silne, że człowiek czuje się zobowiązany odpowiedzieć na nie bezwarunkowym poświęceniem Mu własnego życia, złożeniem w ofierze wszystkiego – teraźniejszości i przyszłości – w Jego ręce” (VC 17). Jan Paweł II,

* Dr Małgorzata PAGACZ USJK – w 2016 r. złożyła profesję wieczystą w Zgromadzeniu Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, w którym obecnie zajmuje się formacją zakonną; uczy religii w liceum w Warszawie; od 2018 r. prowadzi wykłady zleczone na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie; opublikowała m.in.: *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II* (Kraków 2019); ORCID: 0000-0003-4504-9142.

idąc za św. Tomaszem z Akwinu, zaznacza, że totalny charakter ofiary – składanej przez osobę konsekrowaną i stanowiącej o jej tożsamości – można porównać do prawdziwej ofiary całopalnej (por. VC 17).

Chrystus oczekuje od osób konsekrowanych, by poświęciły Mu się całkowicie – mają wyrzec się wszystkiego (por. Mt 19, 27), by pozostawać w zażyłości z Nim i iść za Nim dokądkolwiek pójdzie (por. Ap 14, 4). Życie konsekrowane jest „życiem ofiarnej miłości, konkretną i wielkoduszną służbą” (VC 75) na wzór Chrystusa, który „nie przyszedł, aby Mu służono, lecz aby służyć” (Mt 20, 28). Wymaga zaparcia się siebie, które można zrozumieć jedynie w świetle tajemnicy krzyża Chrystusowego. Praktyka rad ewangelicznych zawiera w sobie rys ogołocenia, który jest chrystocentryczny. Jezus wielokrotnie wskazuje na krzyż jako warunek wstępowania w Jego ślady – zaproszenie „Pójdź za Mną” łączy z wezwaniem: „Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (Łk 9, 23).

U początku życia monastycznego mnisi zostali nazwani „niosącymi krzyż” (por. VC 6), a – zgodnie z nauczaniem Soboru Watykańskiego II – umiłowanie krzyża to jeden z najważniejszych środków prowadzących do odnowy życia zakonnego (por. PC 25). „Wszystkie zakony biorą początek z krzyża: tam, gdzie Jezus oddaje ducha (aby tchnąć go po Zmartwychwstaniu w swój Kościół), wypływa wszelka łaska bezwarunkowego naśladowania. Dlatego wszystkie zakony muszą się stale na nowo reformować pod krzyżem, patrząc bezpośrednio na Ukrzyżowanego” – pisze Hans Urs von Balthasar¹. Osoby konsekrowane świadczą o wierności Chrystusowi, jeżeli idą Jego drogą. Bóg wybawił ludzkość od grzechu przez swoją miłość, która objawiła się najpełniej w Ofierze Syna na Kalwarii. Życie konsekrowane posiada wymiar paschalny, jest zespolone z tajemnicą krzyża Chrystusa (por. VC 24)².

Osoby konsekrowane przez zanurzenie w śmierć Zbawiciela, dokonane w miłości zupełnego oddania, pragną być napełnione duchem ofiary, do której wzywa św. Paweł słowami: „Proszę was [...], abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą” (zob. Rz 12, 1). Ofiara jest wpisana w istotę życia konsekrowanego, a dodatkowo ma ona charakter totalny. Konsekracja „w całkiem szczególny sposób jednoczy nierozdzielnie i wiecznie człowieka wierzącego ze śmiercią i zmartwychwstaniem Chrystusa i sprawia, że żyje on tym «nowym życiem» (Rz 6, 4), owocem Odkupienia”³. Paschalny wymiar życia konsekrowanego wyraża się w codziennym trudzie wierności Bogu i otrzymanemu od Niego powołaniu oraz w trwałym przeżywaniu stanu nawrócenia. Życie konsekrowane jest dynamizmem, nieustan-

¹ H. Urs von Balthasar, *W pełni wiary*, tłum. J. Fenrychowa, Kraków 1991, s. 427.

² Por. Jan Paweł II, *Przemówienie do siostr zakonnych w Turynie: „Paschalny wymiar konsekracji zakonnej”*, 13 IV 1980, w: tenże, *O życiu zakonnym. Przemówienia – Listy apostolskie – Instrukcje*, red. E. Weron, A. Jarocho, Poznań-Warszawa 1984, s. 93-97.

³ Tamże, s. 94; por. tenże, *Wymiary życia konsekrowanego*, 26 X 1994, w: *Życie konsekrowane w nauczaniu Jana Pawła II*, red. Cz. Drążek, Kraków 1996, s. 34; RD 7.

nym wzrastaniem dla Boga. Charakteryzuje się wrażliwością na natchnienia Ducha Świętego, zupełną dyspozycyjnością wobec Boga, zmysłem współodczuwania z Kościołem i umiejętnością rozpoznawania znaków czasu⁴. Niekiedy prowadzi do wierności aż po złożenie daru z własnego życia w męczeństwie (por. VC 86).

Pomimo różnorodnych form życia konsekrowanego, jego istota pozostaje zawsze niezmienna: „wyraża się w radykalnym darze z siebie składanym z miłości do Pana Jezusa, a w Nim – do każdego członka ludzkiej rodziny” (VC 86). Najpełniejszym przejawem całkowitego złożenia Bogu wszystkiego w ofierze jest praktyka rad ewangelicznych. W ślubach czystości, ubóstwa i posłuszeństwa osoba konsekrowana wyznaje absolutny prymat Boga i – z miłości do Pana Jezusa – oddaje Mu siebie zupełnie na własność. Rady ewangeliczne wskazują na prawdziwą wolność od siebie i od stworzeń, która prowadzi do ofiarnego tracenia swego życia ze względu na Chrystusa i Jego królestwo.

2. Znaczenie Eucharystii w życiu osób konsekrowanych

Eucharystia – zawierająca całe duchowe dobro Kościoła, samego Chrystusa, który poprzez swoje Ciało ożywione i ożywiające Duchem Świętym daje życie ludziom – jest sercem życia kościelnego, a zarazem życia konsekrowanego (por. VC 85), stanowiącego integralną i nieodłączną część Kościoła. „Czyż osoba powołana do tego, by przez profesję rad ewangelicznych uczynić Chrystusa jedynym sensem swojego istnienia, mogłaby nie dążyć do nieustannego pogłębiania komunii z Nim poprzez codzienny udział w sakramencie, który Go uobecnia, w ofierze, która odnawia Jego dar miłości złożony na Golgocie, i w uczcie, która daje pokarm i siły pielgrzymującemu ludowi Bożemu?” (VC 85) – pyta św. Jan Paweł II. Niezastąpiona wartość Eucharystii w życiu konsekrowanym wynika z istoty tego sakramentu oraz z doniosłości powołania do całkowitego poświęcenia się Bogu przez profesję rad ewangelicznych.

Z samej swej natury Eucharystia jest centrum życia każdego rodzaju wspólnoty osób konsekrowanych (por. VC 95; RDC 26). Osoba konsekrowana, ilekroć uczestniczy w Eucharystii – najważniejszej modlitwie Kościoła, w której zmartwychwstały Pan daje siebie samego, w swoim słowie, w swoim Ciele i w swojej Krwi – odnawia całkowity dar z siebie, złożony Bogu w profesji. Jest wezwana do totalnego ofiarowania siebie i do zupełnego utożsamienia się z Nim. Eucharystia jest Ofiarą – Zbawiciel składa ją Ojcu, a zarazem przyłącza do siebie osobę poświęconą Mu na własność, która ofiarowuje się i jest ofiarowana.

Konsekracja posiada strukturę Eucharystii – osoba konsekrowana składa całkowity dar z siebie, który jest zespolony z Ofiarą eucharystyczną (por. RDC 26). We Mszy świętej urzeczywistnia się w pełni to, do czego osoby konsekrowane są

⁴ Zob. Jan Paweł II, *Przemówienie do siostr zakonnych w Turynie*, s. 94-95.

powołane z racji swej konsekracji: zażyłość z Chrystusem, upodobnienie się do Niego, całkowite utożsamienie się z Nim (por. RDC 26). Dzięki mocy płynącej z Najświętszej Ofiary i za sprawą łaski Bożej, osoba konsekrowana pragnie realizować słowa św. Pawła z Listu do Filipian: „Dla Niego wyzułem się ze wszystkiego i uznaję to za śmieci, bylebym pozyskał Chrystusa i znalazł się w Nim” (Flp 3, 8-9). Wchodzi na drogę ofiary i wyrzeczenia, przyjmując w sobie tajemnicę Kalwarii, ponieważ wierzy Jezusowi ukrzyżowanemu i zmartwychwstałemu. Dostrzega, że poprzez umieranie sobie Chrystus uzdalnia ją do głębszego odrodzenia⁵.

Współczesne nauczanie Kościoła zaznacza konieczność ofiarniczego poświęcenia w życiu konsekrowanym. Jan Paweł II wskazuje, że dla osoby mającej powołanie „głównym celem procesu formacyjnego jest przygotowanie człowieka do całkowitego poświęcenia się Bogu przez naśladowanie Chrystusa w służbie misji” (VC 65). Równocześnie osoba konsekrowana „nigdy nie będzie mogła stwierdzić, że w pełni ukształtowała w sobie nowego człowieka” (VC 69), który potrafiłby miłować Boga i bliźniego całkowicie bezinteresownie. Eucharystia jest zaś miejscem i wydarzeniem, dzięki któremu człowiek uczy się budowania więzi opartych na Chrystusie, gdyż właśnie z komunii z Jezusem eucharystycznym można czerpać moc do miłowania i przebaczenia, do tworzenia duchowości komunii koniecznej do podjęcia dialogu miłości, który dziś jest szczególnie potrzebny (por. RDC 6). Osoby konsekrowane – według słów papieża Benedykta XVI skierowanych do młodych konsekrowanych – mają stawać się „żywymi ołtarzami, na których ofiarna miłość Chrystusa uobecnia się jako natchnienie i źródło duchowego pokarmu dla każdego napotkanego [...] człowieka”⁶.

Uczestnicząc w Eucharystii, wierzący składa siebie w ofierze wraz z Chrystusem. Jeżeli osoba konsekrowana każdego dnia bierze udział w Eucharystii i codziennie słyszy słowa: „Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje”, to nie może nie uczynić ich też swoimi. Są one bowiem wezwaniem, aby – na wzór Jezusa – żyć tym samym oddaniem siebie Bogu w służbie braciom i siostram. „Kaźde sprawowanie liturgii musi stawać się okazją do odnowienia zobowiązania oddawania życia jedni za drugich poprzez wzajemne przyjmowanie siebie i przez służbę” (RDC 26). Aby sprawować w prawdzie Eucharystię, trzeba czynić to, co uczynił Jezus⁷. I podobnie –

⁵ Eucharystia ukazuje, że „tylko to, co zostało ofiarowane Bogu, jest przeistoczone i ponownie darowane w Komunii jako przemienione”. – F. Jalics, *Rekolekcje kontemplatywne*, tłum. J. Bolewski, Kraków 2007, s. 109. Dzięki Eucharystii człowiek pozwala wypełniać się Bogu miłością tak, iż to nie on sam żyje, lecz Chrystus w nim, a ponadto – w pewnym sensie – nie on sam wykonuje działania, lecz Chrystus w nim. „Tylko ten, kto umarł, może zmartwychwstać. Tylko ten, kto wszystko oddał, może przyjąć wszystko”. – Tamże.

⁶ Benedykt XVI, *Przemówienie na spotkaniu z duchowieństwem w Sydney: „Bądźcie znakiem odnowy dla ludu Bożego”*, 19 VII 2008, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, red. M. Saj, Kraków 2009, s. 250. „Największe skarby, jakie dzielicie z innymi młodymi ludźmi – wasz idealizm, wielkoduszność, czas i energia – to prawdziwe ofiary, które składacie na ołtarzu Pana”. – Tamże.

⁷ Zob. R. Cantalamessa, *Eucharystia nasze uświęcenie*, tłum. A. J. Zębik, Warszawa 2008, s. 30.

aby uczestniczyć prawdziwie we Mszy świętej, nie można nie dawać siebie w darze. „Kto miłuje Boga, Ojca wszystkich, winien miłować bliźnich, w których rozpoznaje braci i siostry” (VC 77) – stwierdza Jan Paweł II. Eucharystia jest zaś źródłem i szczytem życia i działalności apostołskiej (por. RDC 26).

Zdolność do składania siebie w ofierze, która umacnia się w Eucharystii, jest nieodłącznym elementem życia konsekrowanego. „Czyż nie zachodzi jakaś tajemnicza konieczność związku między wyrzeczeniem a radością, ofiarą a wielkodusznością, między karnością a wolnością duchową?” (ET 29) – pyta osoby konsekrowane papież Paweł VI. Przypomina im, że utrapienia, które ich spotykają, stają się okazją do znoszenia ich razem z Jezusem i do ofiarowania Bogu Ojcu wszystkich trudności i niesprawiedliwości, które cierpią inni członkowie Mistycznego Ciała Chrystusa. Jedynie Ofiara Zbawiciela może nadać właściwy sens wydarzeniom w życiu człowieka. Osoby konsekrowane są wezwane, by patrzeć w świetle wiary i doświadczać prawdy o krzyżu w perspektywie zmartwychwstania Jezusa. Powinny – wiedząc, że Kościół cierpi – „nosić w swych sercach to cierpienie Kościoła i same być ukrzyżowane tak, jak Chrystus jest ukrzyżowany w tych duszach, które dla Jego chwały i dla Jego Imienia cierpią mękę świata”⁸. Osoba konsekrowana idzie drogą, którą pierwszy przeszedł Zbawiciel, a zatem nie może nie doświadczać choć części tego ciężaru, który był udziałem Pana.

Eucharystia utwierdza osoby konsekrowane w postawie ciągłego składania siebie w ofierze, ponieważ ona stanowi zadatek przyszłej chwały i jest sakramentem nadziei paschalnej. Każda osoba poświęcona Bogu na własność jest zaś znakiem eschatologicznym, ponieważ przyjmuje już na ziemi taki stan życia, który będzie udziałem wszystkich w niebie, zgodnie ze słowami Chrystusa o tym, że w niebie nie będzie się ani żenić ani za mąż wychodzić (por. Mt 22, 30), gdyż wszyscy będą miłować Boga bezpośrednio. Osoby konsekrowane stanowią, zarówno we wspólnocie ludu Bożego, jak i wobec świata, żywy znak przyszłego wieku. Ponadto są przekonane, że komunია z Jezusem, którą przeżywają jako pielgrzymi w doczesności, jest zapowiedzią ostatecznego spotkania w dniu, w którym będą podobni do Pana, bo ujrzą Go takim, jakim On jest (por. 1 J 3, 2). Ich nadzieja znajduje już w pewnej mierze swe urzeczywistnienie w Najświętszej Ofierze. „Eucharystia jest doczesnym przedsmakiem wieczności, jest Boską obecnością i komunią z nią; jako pamiątka Paschy Chrystusa z samej swej natury wnosi w ludzkie dzieje łaskę. Otwiera na Bożą przyszłość; będąc komunią z Chrystusem, z Jego Ciałem i Krwią, jest uczestnictwem w życiu wiecznym Boga” (EdE 75). Jest celebrowana w oczekiwaniu na powrót Zbawiciela, na którego przyjście wskazują – choćby jedynie swoim istnieniem – osoby konsekrowane.

Uczestnicząc w Eucharystii, w osobie konsekrowanej pogłębia się świadomość, że jej życie ma wartość jedynie o tyle, o ile zostaje ofiarowane: nie tylko

⁸ Paweł VI, *Do Kamedulek: „Na Górze Przemienienia”*, 23 III 1966, w: tenże, *Charyzmat życia zakonnego. Przemówienia i dokumenty*, red. A. Żuchowski, T. Sułowska, Warszawa-Poznań 1974, s. 104.

podczas Mszy świętej, lecz właśnie w codziennych wydarzeniach, spotkaniach i doświadczeniach. Błogosławiony Pierre Claverie, dominikanin i męczennik, zamordowany w Algierii w 1996 r. przez ekstremistów islamskich, beatyfikowany 8 XII 2018 r., zwracając się do sióstr zakonnych, tak komentuje znaczenie postawy ofiarowania siebie: „Oddać się Bogu, lecz również oddać się innym to ruch ofiarowania, który prowadzi do Paschy i komunii dzieci Bożych. Zakłada to w nas samych walkę z instynktem posiadania, a w społeczeństwie konieczność zatrzymania wyścigu za bogactwem i dobrobytem”⁹. Bezinteresowny dar z siebie jest także wyrazem ślubu ubóstwa. Ten, kto rozumie, że jest obdarowany, staje się wolny od potrzeby posiadania. Dominikanin stwierdza następnie: „Jeśli wszystko otrzymujemy jako dar Boga, nic nie możemy zatrzymać i wszystkim musimy się dzielić. Ofiara jest konsekwencją tego daru nieustającej miłości, którym jest stworzenie przez Boga”¹⁰. Osoba konsekrowana żyje nadzieją przemieniającej mocy zmartwychwstania i dlatego może oddawać siebie w darze miłości: wie, że chociaż niszczy człowiek zewnętrzny, to jednak ten, który jest wewnątrz, odnawia się z dnia na dzień (por. 2 Kor 4, 16).

Ofiara z siebie składana w życiu konsekrowanym musi przejawiać się w zaangażowaniu całej osoby w służbie Dobrej Nowiny. Błogosławiony Pierre Claverie wyjaśnia siostronom zakonnym w rozważaniach rekolekcyjnych dotyczących Eucharystii, że ofiarować siebie Bogu podczas Mszy świętej to „być chlebem, którym Bóg chce nakarmić złąknionych miłości na całym świecie”¹¹. Zwraca się do rekolektantek: „Oddajemy się Bogu do dyspozycji, mając otwarte ręce, gotowi oddać to, co je wypełnia, lecz również gotowi bez wahania oddać samych siebie, by Bóg dokończył dzieła dla nas, w nas i poprzez nas”¹². Prawdziwym nieszczęściem i porażką osoby konsekrowanej byłaby sytuacja, gdy okazałoby się, że nigdy nie ofiarowała siebie, że dawała jedynie odmierzając, kalkulując i czekając aż zostanie jej odpłacone. Taka postawa byłaby sprzeczna nie tylko z istotą Eucharystii, ale także z Ewangelią, która pokazuje, że ten, kto chce zachować swe życie, straci je, ponieważ nie będzie zdolny wyjść poza siebie. „Człowiek jest tym bardziej sobą, im bardziej jest dla drugiego. Przez to tylko dochodzi do siebie, że odchodzi od siebie. Staje się sobą tylko przez kogoś drugiego”¹³ – stwierdza kardynał Ratzinger.

Nierozerwalny związek pomiędzy Eucharystią a życiem doskonale rozumie i pokazuje św. Urszula Ledóchowska, założycielka Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego, która w swych *Rozmyślaniach* pisze: „Jedzcie me siły, bo są do waszej dyspozycji, chce wam służyć nimi. Bierzcie i jedzcie moje zdolności, moją umiejętność, jeśli wam nią mogę być użyteczna. Bierzcie i jedzcie

⁹ P. Claverie, *Oddać życie*, tłum. B. Stefaniak, Poznań 2005, s. 67.

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże, s. 63.

¹² Tamże.

¹³ J. Ratzinger, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, tłum. Z. Włodkowska, Kraków 1996, s. 227.

moje serce, niech swą miłością rozgrzewa i rozjaśnia życie wasze. Bierzcie i jedzcie mój czas, niech będzie do waszej dyspozycji. Weźcie mnie, choćby to było dla mnie ciężkie, jam wasza, jak Jezus-Hostia jest mój”¹⁴. Postawa ta ukazuje owoc przeżycia miłości eucharystycznego Chrystusa, autoformacji na Jego wzór, wyrażający się w życiu w miłości bliźniego. Tym samym św. Urszula pokazuje, jak czerpać z najcenniejszego źródła świętości, jakim jest Ofiara krzyża i zmartwychwstanie Chrystusa obecne w Eucharystii. Słowa „Bierzcie i jedzcie” nie mogą nie być formułą życia dla wyzwolonych z egoizmu osób konsekrowanych.

Pójście za Chrystusem drogą rad ewangelicznych oznacza dla osoby konsekrowanej co najmniej dwie rzeczy: wymiar krzyża (przeżycie ofiary, poświęcenia, niepowodzenia, cierpienia, niezrozumienia, pogardy czy nawet prześladowania) oraz doznanie wielkiej pociechy trwania przy Zbawicielu, doświadczanie głębokiej radości w służbie Chrystusowi¹⁵. Połączenie w jedno tych pozornych sprzeczności możliwe jest wyłącznie na mocy śmierci i zmartwychwstania Jezusa, a znajduje swoje wypełnienie właśnie w Eucharystii, w której Chrystus nadal miłuje człowieka aż do końca, aż po dar z własnego Ciała i swojej Krwi (por. SCr 1).

3. Fundament postawy składania siebie w ofierze w życiu konsekrowanym

U początku każdej decyzji złożenia się w ofierze stoi Duch Święty, który w łonie Trójcy Świętej jest dawaniem się Ojca Synowi i Syna Ojcu¹⁶. Postawa składania siebie w ofierze w życiu osób konsekrowanych ma również swoje zakorzenienie w pewności bycia miłowanym przez Zbawiciela i w wierze w życie wieczne, którego osoby konsekrowane są żywymi znakami. Istotą chrześcijańskiej ofiary jest miłość, a nie cierpienie czy przemoc. Ci, którzy należą do Boga w sposób wyłączny, dostrzegają wyraźnie miłość, która „skłoniła Chrystusa do złożenia daru z siebie i do najwyższej ofiary krzyża” (VC 42) oraz odpowiadają na nią, dając Mu całych siebie. Są wezwani do miłowania w Bogu tak, jak Jezus umiłował, aż po dar z własnego życia (por. CN 21). Osoba konsekrowana jest zdolna do ofiary i poświęcenia, ponieważ ma podstawową pewność, że jest nieskończenie kochana przez Zbawiciela (por. CN 22). „Nic tak jak krzyż Chrystusa nie może potwierdzić w sposób pełny i ostateczny tej pewności oraz wolności, która z niej wypływa” (CN 22). Świadomość i doświadczenie miłości Zbawiciela sprawia, że osoba konsekrowana może zapominać o sobie i składać siebie w darze miłości na wzór Jezusa. Zdolność do ofiary i poświęcenia jest odzwierciedleniem autentycznej

¹⁴ U. Ledóchowska, *Rozmyślania*, t. 2, Pniewy 2000, s. 47.

¹⁵ Zob. Benedykt XVI, *Przemówienie do duchowieństwa, osób konsekrowanych i seminarzystów w Mariaszell: Iść za Chrystusem znaczy przyswajać sobie Jego styl życia*, 8 IX 2007, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, s. 149.

¹⁶ Zob. R. Cantalamessa, *Eucharystia nasze uświęcenie*, s. 43.

więzi z Chrystusem i owocem kontemplacji Jego miłości¹⁷. Życie chrześcijańskie, niezależnie od rodzaju powołania, jest uczestnictwem w miłości Chrystusa, w Jego miłości do Ojca i braci, która zapomina o sobie. Osoba konsekrowana, a tym bardziej zakonna, poprzez praktykę rad ewangelicznych pragnie dążyć do miłości doskonałej (por. PC 1).

Osoba konsekrowana jest zdolna do składania siebie w ofierze poprzez swoje szczególne zakotwiczenie w wieczności. Może tracić swoje ziemskie życie dla Chrystusa, ponieważ wie, że On daje jej życie wieczne. Eschatologiczne wychylenie życia konsekrowanego sprawia, że ofiarowanie siebie jest czymś jak najbardziej zrozumiałym i spójnym ze specyfiką tego życia. Zdolność do składania siebie w ofierze przez osoby konsekrowane jest sprawdzianem, czy ich życie nie utraciło swego nadprzyrodzonego charakteru, czy nie zagubiło wiary, nadziei i miłości jako cnót teologicznych. Osoby konsekrowane dają świadectwo, że nadzieja życia wiecznego jest pewna i pod żadnym względem nie może zostać zastąpiona poszukiwaniem jedynie tego, co ziemskie, przywiązaniem, pragnieniem przyjemności, posiadania czy chęcią zyskania własnych korzyści. Życie konsekrowane musi być nadprzyrodzone, ponieważ nie może mieć innego fundamentu. W przeciwnym razie nie byłoby życiem prawdziwej, bezinteresownej ofiary składanej z miłości do Chrystusa.

Podstawowa pewność, że jest się nieskończenie kochanym przez Chrystusa oraz wychylenie eschatologiczne życia konsekrowanego sprawiają, że ci, którzy oddają się Bogu całkowicie na własność nie mogą nie utrzymywać w sobie żywej gotowości do znoszenia cierpienia z Chrystusem. Ta gotowość współcierpienia z Panem jest w rzeczywistości jedynym warunkiem pójścia w ślady Mistrza z Nazaretu, zgodnie ze słowami Ewangelii: „Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (Łk 9, 23)¹⁸. Od tych, którzy chcą zostać uczniami Jezusa, Zbawiciel na początku wymaga tylko gotowości do cierpienia, a nie – jak mogłoby się wydawać – miłości do Boga i do bliźniego¹⁹. Osoby konsekrowane są zaś powołane do naśladowania Pana Jezusa bardziej z bliska.

4. Składanie siebie w ofierze we współczesnym kontekście

Postawa składania siebie w darze, umacniana i kształtowana w Eucharystii, napotyka także na różnego rodzaju przeszkody spowodowane wieloma czynnikami. Niektóre z nich są ponadczasowe, inne zaś charakterystyczne dla współcze-

¹⁷ Ponadto bazuje na współpracy z łaską. Jest także następstwem zaparcia się siebie, podejmowania świadomego wysiłku przekraczania siebie – wyzbywania się egoizmu na rzecz miłości Bożej.

¹⁸ „Świętość polega jedynie na gotowości cierpienia” (św. Teresa z Lisieux) – Cyt. za: C. de Meester, *Z pustymi rękami. Posłannictwo Teresy z Lisieux*, tłum. Z. Nosalewska, Kraków 1990, s. 76-77.

¹⁹ Zob. F. Jalics, *Rekolekcje kontemplatywne*, s. 158-165.

sności. Uniwersalną przyczyną zachwiania postawy ofiarowania siebie i poświęcenia są tendencje egoistyczne i lęk przed daniem siebie braciom i siostram (por. CN 22). Droga ofiarniczego poświęcenia jest naprawdę wąska. Zawsze i stnieje niebezpieczeństwo, że w osobach dojdzie do głosu „natura «starego człowieka», który z jednej strony pragnie wspólnoty i jedności, ale nie zamierza i nie ma ochoty zapłacić za nie ceny osobistego wysiłku i poświęcenia” (CN 21). Taki stan rzeczy jest skutkiem grzechu pierworodnego, który sprawia, że w człowieku istnieje wiele złych skłonności. Dlatego konieczne jest przebycie długiej drogi prowadzącej od starego człowieka (który skłonny jest zamykać się w sobie) do człowieka nowego (który oddaje się innym na wzór miłości Chrystusa) (por. CN 21).

Ważną przyczyną, dla której dochodzi do współczesnego zagubienia świadomości wartości ofiarowania siebie (nie tylko w życiu konsekrowanym), jest niewłaściwe lub zawężone pojmowanie Eucharystii. Jan Paweł II w encyklice *Ecclesia de Eucharistia* zwraca uwagę, że „czasami spotyka się bardzo ograniczone rozumienie tajemnicy Eucharystii” (EdE 10), ogoławające ją z wymiaru ofiarniczego, a sprowadzające jej znaczenie jedynie do zwykłego braterskiego spotkania. Podobnego zdania jest Joseph Ratzinger, który stwierdza, że zdarza się, iż dochodzi do infantylnizmu pastoralnego degradującego liturgię katolicką do rangi towarzyskiego wydarzenia²⁰. Taka sytuacja prowadzi do zapominania o Ofierze Jezusa Chrystusa – który oddał siebie aż do ostatniej kropli krwi, aż do ostatniego uderzenia serca – a w konsekwencji również do zatracenia postawy bezinteresownego poświęcenia i oddania siebie w służbie Bogu i bliźnim.

Podobnie papież Franciszek przestrzega osoby konsekrowane przed zapominaniem o Jezusie Ukrzyżowanym: „Niech wasze życie będzie godne krzyża Jezusa Chrystusa. Zakonnice, kapłani żyjący duchem świata są karykaturą, są nieprzydatni [...]. Utracili pamięć o Jezusie Chrystusie Ukrzyżowanym, naszej jedynej chlubie”²¹. Ten, kto traci z oczu perspektywę krzyża, kto nie kontempluje Jezusa konającego, staje się nieczuły oraz pozbawia się wrażliwości na Boga i na człowieka; nie jest zdolny do poświęcenia ani do składania siebie w ofierze. „Ten, kto chodzi bez krzyża, kto buduje bez krzyża i wyznaje Chrystusa bez krzyża, nie jest uczniem Pana, lecz człowiekiem światowym, który nie zrozumiał orędzia chrześcijańskiego” (Rall 6). Osoby konsekrowane nie będą zdolne do poświęcenia, jeżeli nie podejmą wysiłku „przyswojenia sobie logiki Jezusowego krzyża, która jest logiką wychodzenia z siebie i czynienia z siebie daru, logiką miłości”²². Eucharystia jako

²⁰ Zob. J. Ratzinger, *Raport o stanie wiary. Z ks. Kardynałem Josephem Ratzingerem rozmawia Vittorio Messori*, Kraków-Warszawa 1986, s. 104.

²¹ Franciszek, *Spotkanie z duchowieństwem, osobami konsekrowanymi i seminarzystami: „Nie zapominajcie o przeszłości”*, 6 VI 2015, OR 36(2015), nr 6, s. 12.

²² Franciszek, *Homilia podczas Mszy św. dla seminarzystów, nowicjuszy i nowicjuszek: „Ewangelizacji dokonuje się na klęczkach”*, 7 VII 2013, OR 34(2013), nr 9, s. 46; por. M. Pagacz, *Życie konsekrowane znakiem nadziei dla współczesnego świata w nauczaniu Kościoła od Soboru Watykańskiego II*, Kraków 2019, s. 237-238.

uobecnienie śmierci i zmartwychwstania Zbawiciela pozwala nie tylko zachować żywą pamięć o Ofierze Chrystusa, ale także trwać w zjednoczeniu z Nim.

Tendencje we współczesnej kulturze i społeczeństwie nie sprzyjają właściwemu rozumieniu i przyjęciu postaw ofiary i poświęcenia. Dzisiejsza kultura nadmiernie ceni subiektywizm oraz dążenie do osobistej realizacji. Uznaje człowieka niezależnym, zdolnym sam osiągać swoje cele, pewnym siebie indywidualistą (por. RDC 24-25; VC 43)²³. Ponadto współczesna kultura jest hedonistyczna, cechuje ją materialistyczna żądza posiadania oraz błędne pojmowanie wolności (por. VC 88-91), oddzielające „tę fundamentalną ludzką prerogatywę od jej konstytutywnej więzi z prawdą i normą moralną” (VC 91; por. VS 31-35). Akcentuje się tolerancję i swobodę oraz możliwość niczym nieskrępowanego zachowania. W obecnych czasach „ukształtowała się szczególna wrażliwość na kwestię wolności” (VS 31), która niekiedy prowadzi do tego, że w niektórych nurtach myśli współczesnej do tego stopnia podkreśla się jej znaczenie, że „czyni się z niej absolut, który ma być źródłem wartości” (VS 31). Takie wzorce osobowe przenikają również do życia konsekrowanego, które jednak nie może być oddzielone od tajemnicy krzyża i ofiary.

Osoby konsekrowane mają być w świecie wyraźnym znakiem Ewangelii, potrzebującej ludzi, którzy niczym ziarno potrafią umrzeć dla siebie samych (por. RDC 25), by żyć dla Boga, przeciwstawiając się mentalności obecnego wieku. Przez swoją postawę – pełną ofiarnej miłości i wskazującą, jak najpełniej wykorzystać swoją wolność – dają impuls do przemiany współczesnego człowieka. Benedykt XVI zwraca się do osób konsekrowanych: „Wobec indywidualizmu i relatywizmu, prowadzących do tego, że człowiek staje się dla siebie jedyną normą, wasze braterskie życie zdolne poddać się kierownictwu, a więc gotowość do posłuszeństwa, potwierdza, że realizację samych siebie składacie w ręce Boga”²⁴. Osoba konsekrowana potrafi tracić i ofiarować siebie, bo wie, że jej życie jest pod opieką niezniszczalnej mocy miłości Boga.

Eucharystia jako sakrament jedności z Chrystusem, jest również sakramentem jedności eklezjalnej i jedności pomiędzy wspólnotami osób konsekrowanych. Postawa składania siebie w ofierze w ich życiu, która wypływa z codziennego uczestnictwa w Eucharystii, ma znaczenie dla różnych społeczności. „Wspólnota osób konsekrowanych, która przeżywa tajemnicę paschalną, ponawianą każdego dnia w Eucharystii, staje się świadkiem komunii i prorockim znakiem braterstwa w podzielonym i zranionym społeczeństwie” (RDC 26). Udział w Najświętszej Ofierze nie może nie łączyć się z miłością do Boga i do człowieka, z przebaczeniem i pojednaniem, które zarazem stają się świadectwem danym przez wspólnoty zakonne.

²³ Por. Benedykt XVI, *Przemówienie do osób konsekrowanych diecezji rzymskiej: „Kościół i świat potrzebują Waszego świadectwa”*, 10 XII 2005, w: *Benedykt XVI do osób konsekrowanych*, s. 46.

²⁴ Tamże.

Eucharystia stanowi nie tylko wspomnienie Ofiary złożonej na krzyżu raz na zawsze, lecz ta Ofiara staje się ponownie aktualna, odnawiając się w sposób sakramentalny. W encyklice *Ecclesia de Eucharistia* św. Jan Paweł II pyta: „Cóż większego Jezus mógł uczynić dla nas? Prawdziwie, w Eucharystii objawia nam miłość, która posuwa się «aż do końca» (zob. J 13, 1) – miłość, która nie zna miary” (nr 11). Osoby konsekrowane – wezwane do naśladowania Chrystusa również w Jego oddaniu się w ofierze Ojcu i do doskonałej miłości – wypełniają swoje powołanie na drodze rad ewangelicznych. Śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa są urzeczywistnieniem całkowitego złożenia siebie w darze Bogu, a każda Eucharystia – z której nie można usunąć wymiaru ofiarniczego – umacnia to totalne oddanie. Osoby konsekrowane, żyjące w sposób szczególnie w perspektywie eschatologicznej, zanurzone w wieczności Boga, chcą tracić swoje życie dla Chrystusa, bo wierzą, że On obiecuje im życie wieczne; stąd płynie wolność oddawania swego życia w darze.

Eucharystia, w której centrum stoi Chrystus i Jego Ofiara dla zbawienia świata, jest miejscem, gdzie osoba konsekrowana jednoczy się z Jezusem i odnawia całkowitą przynależność do Niego, pragnąc odpowiadać na Jego miłość bezinteresownym darem z siebie w służbie Bogu i braciom. Najświętsza Ofiara przynagla ich, by niczego nie przedkładali nad miłość do Chrystusa oraz udziela im łaski, by w swoim życiu potrafili żyć poświęceniem, a w ten sposób stawali się znakiem komunii i jedności we współczesnym świecie, w którym często zwycięża indywidualizm i dążenie do samorealizacji. Osoby całkowicie poświęcone Bogu, żyjące eucharystyczną miłością Jezusa, oddają Jemu całych siebie, by On mógł przedłużyć w nich swoją misję.

EUCHARIST AS SACRIFICE IN THE LIFE OF CONSECRATED PERSONS

The article presents the significance of the Eucharist in the life of consecrated persons. The consecrated life, being a way of following Christ, means striving for perfect love and participating in the Cross of Jesus in the light of His resurrection. Vows of chastity, poverty and obedience are to be understood as the total gift for God and each Eucharistic liturgy, containing the dimension of absolute sacrifice, confirms this total devotion. Consecrated persons, living in the eschatological perspective, are ready to lose their life for Christ, because they believe that He promises them eternal life – this very fact gives them the freedom to offer their life as a gift.

Keywords: Eucharist, consecrated life, sacrifice.

Słowa kluczowe: Eucharystia, życie konsekrowane, ofiara.